

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2,
tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro
Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR.4
din data de 16.01.2013

Dosar nr.: 49/2012

Petiția nr.: 684/13.02.2012

Petent: U.R.

Reclamat: Tribunalul Suceava, Ministerul Justiției, Curtea de Apel Suceava.

Obiect: Construirea unei Biserici Ortodoxe Române în clădirea Palatului de Justiție.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților.

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului:

I.1.1. U.R.,

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului:

I.2.1. Tribunalul Suceava,

I.2.2. Ministerul Justiției,

I.2.3. Curtea de Apel Suceava

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare.

1. Petentul sesizează faptul că la începutul anului 2012, a observat că pe holul extinderii Palatului de Justiție Suceava, s-a construit o biserică ortodoxă, aceasta fiind finanțată de Statul Român.

III. Procedura de citare.

1. Petentul a fost citat prin adresa nr. 684/05.03.2012 și părțile reclamate au fost citate prin adresele înregistrate cu nr. 1104/05.03.2012.

2. La termenul de audieri din data de 29.03.2012, părțile nu au fost prezente.

3. Prin adresa nr. 1389/19.03.2012, Curtea de Apel Suceava invocă **excepția lipsei calității procesuale pasive.**

IV. Susținerile părților.

IV.1. Susținerile petentului.

1. Petentul sesizează faptul că la începutul anului 2012, a observat că pe holul extinderii Palatului de Justiție Suceava, s-a construit o biserică ortodoxă, fiind finanțată de Statul Român.
2. La 40-50 de metri de Palatul de Justiție există alte două biserici ortodoxe. Petentul se consideră discriminat pentru faptul că doar persoanele de religie ortodoxă au biserică în Palatul de Justiție pentru reculegere în comparație cu persoanele de religie cu cea a petentului.
3. În rândul salariaților din Palatul de Justiție sunt persoane ce aparțin altor culte religioase, evrei, reformați, pocăiți la diverse culte, catolici, care se consideră discriminați.
4. Totodată petentul face referire la faptul că una din persoanele din conducerea instituțiilor din Palatul de Justiție este membru cu drepturi depline în cadrul Adunării Eparhiale, care este organ de conducere al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, precum și a Fundației Fondul Bisericesc Ortodox Român al Bucovinei-Suceava.

IV.2. Susținerile părților reclamate.

1. Prin punctul de vedere emis și depus la dosar înregistrat cu nr. 1389/19.03.2012, **Curtea de Apel Suceava, prin reprezentant**, susține faptul că finanțarea obiectivului de investiție s-a realizat din fondurile proiectului finanțat prin acordul de împrumut nr. 4811-RO, încheiat între Guvernul României și Banca Internațională pentru reconstrucție și dezvoltare, astfel că gestionarea lucrărilor de proiectare și de execuție a fost atributul Direcției de Implementare a Proiectelor Finanțate din împrumuturi externe din cadrul Ministerului Justiției și al Tribunalului Suceava.
2. Președintele Curții de Apel Suceava, deși are calitatea de ordonator secundar de credite, nu a fost implicat în luarea deciziilor privind modificarea soluțiilor de proiectare sau a destinației încăperilor din incinta imobilului construit. Sesizarea Curții de Apel Suceava este lipsită de obiect.
3. Prin punctul de vedere emis și depus la dosar înregistrat cu nr. 1583/28.03.2012, **Tribunalul Suceava, prin reprezentant**, susține faptul că în clădirea Palatului de Justiție nu există nici un spațiu funcțional în care să se reculeagă persoanele de religie ortodoxă.
4. Niciunul din șefii instituțiilor din Palatul de Justiție nu este membru al Fondului Bisericesc Ortodox Român al Bucovinei-Suceava.
5. Prin punctul de vedere emis și depus la dosar înregistrat cu nr. 1746/06.04.2012, **Ministerul Justiției, prin reprezentant**, susține faptul că în petiție nu este indicat un criteriu.
6. Prin Hotărârea nr. 323 din 21.11.2006, CNCD a reținut că nu se poate pronunța, având în vedere că printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă-Decizia nr.1197 din 20 iunie 2006 a Curții de Apel Ploiești, s-a apreciat ca fiind cu autoritate de lucru judecat că prezența simbolurilor religioase în instituțiile de învățământ nu încalcă drepturile fundamentale la libertatea de conștiință, gândire și libertate religioasă.
7. Totodată în susținerea respingerii petiției, Ministerul Justiției face referire la Jurisprudența CEDO, prin care se arată că, expunerea în săli, a unui simbol

care poate fi în mod normal asociat cu o anumită religie nu ar putea să servească pluralismului educativ.

V. Motivele de fapt și de drept.

1. **În fapt**, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), reține prin petiție este sesizat faptul că în incinta palatului de justiție Suceava, ar fi fost construit un spațiu destinat *reculegerii* persoanelor de religie ortodoxă, petentul considerându-se discriminat, acesta susținând că ar aparține unui alt cult religios decât cel ortodox, și astfel părțile reclamate discriminând persoanele care aparțin unei alte religii decât cea ortodoxă.

2. **În drept**, raportat la obiectul petiției, Colegiul Director al CNCD are în vedere dispozițiile art.2 alin.1 din OG nr.137/2000, republicată privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare. Astfel articolul în speță dispune că *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin **discriminare** se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe baza de rasă, naționalitate, etnie, limba, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârsta, handicap, boala cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenența la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”*.

3. Față de aceste aspecte, reclamatul **Curtea de Apel Suceava, prin reprezentant**, prin punctul de vedere depus în prezenta cauză, invocă faptul că fapta ce face obiectul cauzei nu ar avea legătură cu această instituție, devreme ce *„finanțarea obiectivului de investiție s-a realizat din fondurile proiectului finanțat prin acordul de împrumut nr. 4811-RO, încheiat între Guvernul României și Banca Internațională pentru reconstrucție și dezvoltare, astfel că gestionarea lucrărilor de proiectare și de execuție a fost atributul Direcției de Implementare a Proiectelor Finanțate din împrumuturi externe din cadrul Ministerului Justiției și al Tribunalului Suceava. Președintele Curții de Apel Suceava, deși are calitatea de ordonator secundar de credite, nu a fost implicat în luarea deciziilor privind modificarea soluțiilor de proiectare sau a destinației încăperilor din incinta imobilului construit”*. Motivând astfel lipsa unei legături de cauzalitate între faptă și conducerea Curții, Colegiul Director înțelege că în prezenta cauză, reclamatul Curtea de Apel Suceava formulează o veritabilă **excepție de lipsă a calității procesuale pasive**, devreme ce aceasta nu are legătură cu proiectul de finanțare a lucrării de investiție, ce privea construcția/reconstrucția clădirii palatului de justiție, și implicit al spațiului din cadrul clădirii, ce face obiectul prezentei cauze.

4. Pe cale de consecință, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, având în vedere dispozițiile **art.63 din Procedura Internă de Soluționare a Petițiilor și Sesizărilor**, publicată în Monitorul Oficial nr. 348 din 6 mai 2008, ce prevede că *„(1) Colegiul director se va pronunța mai întâi asupra excepțiilor de procedură, precum și asupra celor de fond care nu mai necesită, în tot sau în parte, analizarea în fond a petiției.(2) Excepțiile vor putea fi*

unite cu fondul dacă este nevoie să se administreze dovezi în legătură cu soluționarea în fond a petiției.”

5. Astfel, avem în vedere faptul că, în ce privește prezenta cauză, este invocată o excepție asupra căreia Colegiul trebuie să se pronunțe cu prioritate.

6. Față de excepția astfel invocată și având în vedere lipsa unei legături a reclamatului **Curtea de Apel Suceava**, prin reprezentant, cu proiectul și și execuția acestuia, Colegiul Director al CNCD urmează a **admite excepția lipsei calității procesuale pasive** a acestuia.

7. Raportat la **fondul** petiției, **Colegiul** reiterează că un aspect definitoriu al discriminării îl constituie faptul că diferența de tratament este bazată pe o caracteristică, respectiv un **criteriu interzis**. Ca atare, tratamentul aplicat trebuie să fie diferit de cel care a fost sau ar fi aplicabil unei persoane dintr-un grup relevant, în circumstanțe similare sau comparabile. Or, **discriminarea directă** presupune atingerea adusă beneficiului unui drept al persoanei discriminate tocmai datorită apartenenței acesteia la un grup (de exemplu: origine rasială sau etnică, religie, etc). Din acest punct de vedere discriminarea directă presupune o **legătură de cauzalitate** identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate la persoana care este supusă discriminării.

8. Această legătură de cauzalitate reiese din definiția cuprinsă în art.2 al O.G. 137/2000, republicată, în particular, prin utilizarea sintagmei „**pe bază de**”, dispunând că prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, „**pe bază de...**”. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (*tratamentul diferențiat*) și impun a analiza dacă un criteriu interzis (*origine rasială sau etnică, vârstă, dizabilitate, sex, etc.*) invocat de către reclamant (**petent**), constituie un factor relevant sau determinant, în acțiunea sau inacțiunea imputată pârâtului (**reclamatului**).

9. Astfel, **natura discriminării**, sub aspectul ei **constitutiv**, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu, ceea ce presupune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și criteriul interzis de lege, invocat în situația persoanei care se consideră discriminată. Același raționament este aplicabil și în cazul **discriminării indirecte**, astfel cum este prevăzut în art.2 alin.3 din O.G. 137/2000, republicată, cu precizarea că **raportul de cauzalitate este indirect**, și cu atât mai mult în cazul **hărțuirii**, așa cum este reglementată în art.2 alin.5 al ordonanței mai sus menționate. În cazul hărțuirii, **raportul de cauzalitate este direct**, iar acest aspect rezultă din însăși formularea dată de legiutor, în speță „*comportamentul pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convongeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.*”

10. Astfel, Colegiul trebuie să analizeze, din întreg probatoriul depus în cauză, măsura în care poate fi reținut un **raport de cauzalitate direct sau indirect** între faptele imputate și un eventual criteriu invocat, respectiv existența unui raport de analogie sau comparabilitate între persoane în privința cărora s-a indus un tratament mai puțin favorabil.

11. Cât privește **probatoriul**, în cauza Coleman vs. Attridge Law, Steve Law, cât și în cauza Centrum Voor Gelijkheid van Kansen en Voor Racismebestrijding vs. Firma Feryn NV, Curtea Europeană de Justiție a arătat că, **potrivit principiului inversării sarcinii probei**, revine reclamantului (nn petentului) sarcina de a stabili, în fața instanței naționale, o situație de fapt care să permită prezumția existenței unei discriminări directe pe baza unuia dintre criteriile interzise. Adaptarea normelor privind sarcina probei se impune de îndată ce există o prezumție de discriminare. În cazul în care reclamantul ar stabili o situație de fapt care să permită prezumția existenței unei discriminări directe împotriva sa, punerea efectivă în aplicare a principiului egalității de tratament ar impune atunci ca sarcina probei să revină părților din acțiunea principală, care ar trebui să dovedească că nu a avut loc o încălcare a principiului menționat. În acest context, părții ar putea contesta existența unei astfel de încălcări, stabilind prin orice mijloc legal, în special că tratamentul aplicat este justificat de factori obiectivi și străini de orice discriminare pe unul din motivele interzise (a se vedea Curtea Europeană de Justiție, cauza S. Coleman ECJ, C-303/06, hotărârea din 17 iulie 2008, cauza Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding vs. Firma Feryn NV, C-54/07, hotărârea din 10 iulie 2008). În mod similar, potrivit **art.20 alin.6 din O.G. 137/2000**, republicată, „*Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea, îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare*”. Simpla analiză a textului mai sus prezentat, ne duce la constatarea faptului că articolul în speță prezintă două situații/teze, ce sunt într-o strânsă relație, respectiv **prezumția simplă** de discriminare ce rezultă din depunerea unei petiții și a unui probatoriu minim, și, pe de altă parte, teza a II a art.20 alin 6, prevede obligația de **răsturnare a sarcini probei**, ce incumbă părții reclamante, respectiv de a dovedi, prin orice mijloc de probă, că cele prezentate în petiția introductivă de procedură în fața CNCD, nu sunt fapte de discriminare sau că acestea au o justificare obiectivă.

12. Având în vedere aceste aspecte, Colegiul Director al CNCD observă că petentul față de pretinsa faptă de discriminare nu depune un probatoriu elocvent, care să indice Colegiului existența, în incinta Palatului de Justiție Suceava, a unui loc de reculegere pentru persoanele aparținând religiei ortodoxe. Cu atât mai mult, Colegiul Director reține că părțile reclamante depun probatoriu (planșe foto) din care nu reiese faptul existenței unei asemenea încăperi în incinta Palatului.

13. Față de aspectele mai sus evidențiate, Colegiul Director urmează a reține că în speță, **nu sunt depuse suficiente probe** care să conducă spre ideea existenței spațiului de reculegere pentru persoanele care sunt de religie ortodoxă, obiect al prezenței cauze, urmând a **clasa petiția ca nesuținută de probe**.

14. Față de acest aspect, **cu privire la solicitarea de efectuare a unei investigări la fața locului, CNCD nu a putut susține o asemenea cerere, devreme ce nu a existat un minim de probatoriu care să indice posibilitatea existenței unui asemenea spațiu.**

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Faptele sesizate nu pot fi probate.
2. Clasarea dosarului.
3. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.
4. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita.

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

CAZACU IOANA

HALLER ISTVAN - Membru

LAZĂR MARIA - Membru

ANAMARIA PANFILE - Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA – Membru

VASILE ALEXANDRU VASILE – Membru

Hotărâre redactată de către:

V.A.V – Membru Colegiul Director al CNCD

V.D.– Asistent Colegiul Director al CNCD

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.